

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף עז

(בעמ' הקודם)

למדנו במשנתנו - וחכמים אומרים, במה דברים אמורים (= שהבעל יכול לטעון שמקחו מקח טעות) במומים שבסתר (= לפי שיכול לטעון שלא ידע שיש לה):

ונכפה: מחלת הנפילה, חולי שהיא נופלת לארץ מידי פעם, נחשבת למומים שבסתר והבעל יכול לטעון שלא ידע שיש לה, לפי שלא רואים זאת על גופה. וזה דווקא שיש לה זמן קבוע שהיא נופלת לארץ, שיתכן שהיא נזהרה באותו זמן מלצאת ולהיות ליד בני אדם ולכן אף אחד לא יודע מכך. אבל אם אין לה זמן קבוע שנופלת, זה נחשב למום גלוי, לפי שבוודאי היא נפלה לפני בני אדם שראו זאת והבעל ידע מכך.

משנה: הגמ' תבאר את המשנה.

גמרא: רב יהודה שנה במשנה 'נולדו', כלומר שנולדו באיש מומים לאחר הנישואין. ואילו חייא בר רב שנה במשנה 'היו', כלומר שכבר היו בו לפני הנישואין.

מ"ד נולדו כ"ש היו וכו': לדעת רב יהודה שאפילו אם נולדו בו מומים לאחר הנישואין לא כופים אותו להוציא, כל שכן אם נולדו בו לאחר הנישואין שלא כופים אותו להוציא, לפי שאשתו ידעה והסכימה. ולדעת חייא בר רב רק אם היו בו מומים לפני הנישואין לא כופים אותו להוציא, לפי שאשתו ידעה והסכימה, אבל אם נולדו בו לאחר הנישואין כופים אותו להוציא.

קושיא: תנן, אמר רב שמעון בן גמליאל וכו': לדעת חייא בר רב הסובר שאם היו בו מומים לפני הנישואין לא כופים אותו להוציא, קשה מה ההבדל בין מומים גדולים לקטנים ומדוע במומים גדולים כופים אותו להוציא, והרי היא ידעה מכך לפני הנישואין והסכימה.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatlada18@gmail.com

052-342-4473

ומי אמר רבי יוחנן הכי? וכי רבי יוחנן אמר שהלכה כרשב"ג במשנתנו, שמשמע שרק כאן הלכה כמותו? והרי רבי יוחנן סובר שבכל מקום הלכה כרשב"ג, חוץ משלשה מקומות: 1. ערב (= יבואר במס' גיטין). 2. צידן (= כנ"ל). 3. ראייה אחרונה (= יבואר במס' סנהדרין), וא"כ לדעתו בכל מקום הלכה כמותו ולא רק כאן.

תירוץ: האמוראים נחלקו האם לדעת רבי יוחנן הלכה כרשב"ג בכל מקום, ור' אבא בר יעקב שאמר כאן שרבי יוחנן סובר שהלכה כרשב"ג במשנתנו לא סובר שלדעת רבי יוחנן הלכה כרשב"ג בכל מקום.

מישנה: בעל פוליוס, והמקמץ, והמצרף נחושת: יבואר בגמ'. והבורסי: מעבד עורות. והטעם בכל אלה שכופים אותו להוציא מפני שהם מלאכה מסרחת, ואנשים העובדים במלאכות אלה ריחם רע.

ועל כולן אמר רבי מאיר: ועל כל סוגי המומים הללו אמר רבי מאיר שאפילו אם התנה עמה לפני הנישואין שתינשא לו עם המומים הללו, היא יכולה לומר לו לאחר הנישואין שהיא חשבה שתוכל לסבול אותו ובעת היא רואה שאינה יכולה לסבול אותו.

חוץ ממוכה שחין מפני שממקתו: מחלת השחין גורמת לבשרו להינמק וליפול.

מעשה בצידון באשה אחת שהיתה נשואה לבעל שהיה מעבד עורות, ומת ללא בנים, והיא נפלה לייבום לפני אחיו שגם הוא היה מעבד עורות, ואמרו חכמים שלמרות ששניהם עוסקים באותה מלאכה היא יכולה לומר ליבם 'את אחיך הייתי יכולה לסבול ואותך אני לא יכולה לסבול', ואינה חייבת להתייבם לו.

גמרא: רב אסי מתני איפכא וכו': רב אסי גרס הפוך - ששמואל אמר ש'בעל פוליוס' הוא ריח הפה ובברייתא כתוב ריח החוטם. רב אסי נתן סימן לדבריו - 'שמואל לא פסק פיו' מלדבר בכל הפרק' כלומר שפרק זה תמיד היה שגור בפיו, וזה סימן לכך ששמואל סובר ש'בעל פוליוס' זה ריח הפה.

*

זה המקבץ צואת כלבים: רש"י כתב שאינו יודע לאיזה צורך אוספים אותה, אבל ראה שבאשכנז שורים בהם את הבגדים יום או יומיים לפני הכיבוס.

ולטעמיך תקשי לך מתניתין: לשיטת הברייתא ש'מקמץ' זה בורסי הרי שמשנתנו קשה, שהמשנה מביאה את 'המקמץ' ואת 'הבורסי' כשתי מלאכות נפרדות והברייתא אומרת שזו אותה מלאכה.

תירוץ: המשנה שאמרה 'בורסי' עוסקת בבורסי גדול, ו'המקמץ' הכוונה לבורסי קטן (= אדם עני שיש לו רק מעט עורות לעבד), והברייתא שאמרה ש'מקמץ' זה בורסי התכוונה לבורסי קטן, וא"כ לא קשה מהמשנה על הברייתא.

אלא לרב יהודה קשיא: אבל לשיטת רבי יהודה ש'המקמץ' זה המקבץ צואת כלבים קשה מהברייתא שאמרה ש'מקמץ' זה בורסי.

*

חשלי דודי: מרדד נחושת כדי לעשות ממנו יורות, והוא מסריח.

זה המחתך נחושת מעיקרו: חוצב נחושת ממקום מוצאו בארץ.

*

האומר איני זן ואיני מפרנס: בעל שאינו מוכן לזון ולפרנס את אשתו כופים אותו לגרשה ולתת לה כתובה.

אמר אכסוה שערי לאלעזר: אמר שמואל בהלצה 'תאכילו שעורים את אלעזר' כי הוא מדבר כבהמה.. שהרי אם כבר כופין אותו, שיכפוהו לזון ולפרנס.

אך רב שאמר שכופין אותו להוציא, סבר שאין אדם דר עם נחש בכפיפה (מחשש שמא לא יזהר וישכנו, כך גם כאן עלול בעלה בעתיד למנוע ממנה מזונות ופרנסה).

כי סליק (= עלה לארץ ישראל) רבי זירא: הוא מצא את רבי בנימין בר יפת שאומר את הדין הנ"ל בשם רבי יוחנן.

*

אין מעשין אלא לפסולות: אין כופין לגרש אלא למי שנשוי לנשים פסולות, אבל לא משום פריה ורביה כדלהלן.

בשלמא לרב אסי: הסובר שכופין על פסולות ולא על פריה ורביה - לא קשה ממשנתנו, משום שהמשנה נקטה רק מקרים שאסורים (להישאר נשואים) מדרבנן, ולא נשים פסולות שאיסורן מדאורייתא. אבל לרב תחליפא הסובר שמגרשים גם על פריה ורביה -

(המשך בדף הבא ↓)

מדוע לא כתבה זאת המשנה, והרי מדאוריתא אין חיוב לגרשה שהרי יכול לישא אישה נוספת ולהוליד ממנה ילדים ורק רבנן גזרו שיגרש אותה בכדי לגרום לו להתחתן עם אחרת?

הא במילי הא בשוטי: המשנה נקטה רק מקרים בהם כופין בשוט מלקות, אבל על פריה ורביה כופין רק בדיבורים ושכנועים.

הגמרא מקשה מפסוק שאין מושג של כפייה בדיבורים?

הא והא בשוטי: אלא שהמשנה נקטה מקרים שאם האישה כן מעוניינת לחיות עם הבעל מתירים לה, אבל פריה ורביה לא מאפשרים לה לחיות איתו ולכן לא נקטה זאת המשנה.

התם כי אמרה: במוכה שחין עדיין ישנה אפשרות להתיר לה להישאר איתו במקרה שהיא תסכים לחיות איתו בעדים שישמרו עליהם שלא ישמשו (בכדי שלא יסתכן בעלה המוכה שחין), אבל בפריה ורביה אין לה פתרון מלבד גירושין.

*

עשרים וארבע מוכי שחין הם: 24 סוגים של מוכי שחין.

בעלי ראתן: מחלה הנגרמת משרץ (טפיל) הנמצא במוח.

ממאי הוי: ממה נגרמת מחלת בעלי ראתן?

טעים מידי: טעם משהו בין ההקזה לתשמיש.

מאי סימניה: של בעל ראתן? עינוי דולפות, ונחיריו זבות, ויוצא לו ריר מהפה, וזבובים מסתובבים סביבו.

ומאי אסותיה: מה הרפואה שלו? לקחת עשב 'פילא' ו'לודנא' וכו' 'ומתחלא דדקלא' = קליפת תמרים אדומים כשהם קטנים. ולשלוק את הכל, ולהכניס את החולה לבית של שיש בכדי שלא תכנס לתוכו רוח, ואם אין בית של שיש לבית שקירותיו עבים מאד הבנויים משבע לבנים ואריח. ולקחת שלוש מאות כוסות מהמשקה הנ"ל ולשפוך על ראשו.

ומיתי ארבע טרפי דאסא: ארבע עלים של הדס, ויניח על כל עלה רגל אחת של השרץ. כי אם לא יעשה כן כאשר הוא יטול את השרץ בצבת, השרץ ינעץ את רגליו בקרום

המוח ויעשה בו נקב. ויקח את השרץ בצבת וישרוף אותו, כי אם לא ישרוף אותו הוא יחזור בחזרה לחולה.

לא הוה יתיב בזיקיה: במקום כזה שהרוח הנושבת עוברת דרך בעלי ראתן, מחשש שמא היא תדביק אותו במחלה.

לא עייל באהליה: לא נכנס לאוהל של בעלי ראתן.

לא הוו אכלי מביעיה: לא היו אוכלים מהביצים שנולדו באותו מבוי שבו גר החולה!

רבי יהושע בן לוי: היה נדבק בהם ועוסק בתורה. ואמר אם התורה מעלה חן על לומדיה אז היא לא תגן עליהם מסכנת החולי?

כי הוה שכיב: כשהגיע זמנו של רבי יהושע בן לוי להיפטר מהעולם, אמרו למלאך המות מהשמים: לך תעשה לו רצונו. הלך ונגלה אליו. אמר לו ריב"ל: תראה לי את המקום שלי בגן עדן. אמר לו: בסדר. אמר לו ריב"ל: תן לי את הסכין שלך כדי שלא תפחיד אותי בדרך. נתן לו. כשהגיעו לשם הרים אותו מלאך המות והראה לו את מקומו. קפץ ריב"ל ונפל לתוך מקומו בגן עדן. תפס מלאך המות בקצה הגלימה שלו, אמר לו ריב"ל: אני נשבע שאני לא יוצא מכאן. אמר הקב"ה: אם הוא נשבע אי פעם שבועה והא נשאל עליה להתיר אותה, גם עבשיו הוא יחזור בו משבועתו, אבל אם לאו לא יחזור בו. ומכיון שמעולם הוא לא נשאל על שבועתו הוא נשאר בגן עדן.

אמר לו מלאך המות: תחזיר לי את הסכין שלי. לא החזיר לו. יצאה בת קול ואמרה: תן לו כי הוא צריך את זה לקחת את בריות העולם.

הכריז אליהו לפני ריב"ל 'פנו מקום לבן לוי'.

תלת עשר תכטקי פיזא: שלוש עשרה כיסאות מזהב. אמר לו רשב"י: אתה הוא בן לוי? אמר לו: כן. וכו'.

ולא היא: באמת לא נראתה הקשת בימיו של ריב"ל, אלא הוא לא רצה להחזיק טובה לעצמו ולכן לא אמר זאת לרשב"י.

רבי חנינא בר פפא: היה ידידו של מלאך המות. כאשר הגיע זמנו למות אמרו למלאך המות מהשמים: לך תעשה לו רצונו. הלך ונגלה אליו. אמר לו רבי חנינא: תעזוב אותי למשך שלושים יום בכדי שאני אחזור על כל הלימוד שלי. עזב אותו ולאחר שלושים יום

בא שוב. אמר לו רבי חנינא: תראה לי את המקום שלי בגן עדן. אמר לו: בסדר. אמר לו רבי חנינא: תן לי את הסכין שלך כדי שלא תפחיד אותי בדרך. אמר לו: האם אתה רוצה לעשות לי כחברך רבי יהושע בן לוי? אמר לו רבי חנינא: תביא ספר תורה ותראה האם יש משהו שכתוב בו שלא קיימתי. אמר לו: האם התחברת לבעלי ראתן כשעסקת בתורה, כלומר האם סיכנת את עצמך בשביל להראות את כבוד התורה?

ואפילו הכי שלא זכה שיראו לו את מקומו, כשהוא נפטר הפסיק עמוד של אש בינו לבין העם.

עשה בשביל כבוד חכמים: תסלק את עמוד האש כדי שלא יפגע בכבודם כי להם אין עמוד אש. אך רבי חנינא לא התייחס לדבריו.

עשה בשביל כבוד אביך: שלא היה לו עמוד אש.

אמר אביי: עמוד האש בא להבדיל בין רבי חנינא לבין מי שלא קיים את כל התורה. אמר לו רב אדא בר מתנא: עמוד האש בא לאפוקי מהרב (אביי) שאין לו מעקה לגגו. הגמרא אומרת שאין זה נכון כי באמת היה לו מעקה אלא שבאותה שעה הרוח השליכה אותו.